

2. Jul. 1845

FACTS

Date:

2. Jul. 1845

Page number:

Dagbog F, side 32-41

TRANSCRIPTION

Onsdag 2 July Schwarnbach Kl 9¼

Jeg gik med min gamle Fører: Michel Brummer, Kl 6½ fra Leukerbad over Gemmi Passet her til; men det er gaaet mig som det vilde gaae mange af mine Landsmænd: Sproget glipper, naar man skal beskrive, hvad man seer i Schweitz. I Passet selv saa jeg tværs over en Kløft midt paa en lodret Flade en lille Altan, men Ingen kunde [erindre?] at have hørt: at Nogen havde være der. En Stang hængte der endnu, som syntes at antyde, at man er klavret dertil.

[akvarel af en blå blomst, tilføjet i margin: Himmelblomst; tilføjet nederst på siden: Himmelblumen]

Denne lille Blomst traf jeg, da jeg havde passeret de første Sneedriver; den havde en Farve som den reneste Ultramarin, og ved nogle Exemplarer troede jeg at bemærke Tendents til en lignende Skjævhed i de enkelte Blade, som hos Vinkaen.

4½ Franc betalte jeg i maison blanche i Leukerbad, hvor Værten var en særdeles net Mand med et roligt ærligt Væsen.

7 Btz i Værtshuset Scharnbach: Brød Melk Smør.

•33•

Gemmi til kjærlig og langsommelig Amindelse.

[farvelagt tegning af Lundbye, der krydser Gemmi-passet med bjergtrolden Sindre på sine skuldre]

•34•

Kantersteg. cheval blanc.

Saa lad da her al min Galde, der alt længe har samlet sig, strømme ud. Allerede da jeg i Leuk opdagede, at de Herrer, jeg underveis havde søgt Oplysning hos, netop gjorde samme Tour som jeg, blev jeg lidt gal i Hovedet over, at de havde fortiet det, men jeg trøstede mig med Hollænderen: denn drink ei min beer alén. Jeg steeg over Gemmi men mærkede i løbet af Dagen, at jeg følte Smerte i det høire Knæ, hver Gang jeg steeg ned ad Bakke. Jeg ansaae det for ubetydeligt; men da vi hertil steeg ned i et Par Timer, og jeg intet Skridt kunde gjøre uden stærk Smærte, saa blev jeg lidt fortvivlet, opgav at komme videre tilfods, afskedigede min Fører og bestilte en Vogn her. Men det var en Affaire, som koster ordentlig. Føreren skul- •35• de have for en Dag – 6 Francs og gjorde endnu Paastand paa en Douceur for Retour; han fik 3 Francs. En Vogn herfra til Interlachen, 20 Francs og Middagsmad her kostede 2 Francs.

I Interlachen skal jeg see Jomfruen; men det maa jeg sige: hun bliver sandelig pebret. Gud give, hun svare til Forventningen. Min eneste, min jammerlige Trøst er ellers: at jeg dog een Dag i mit liv have levet gentlemenlike! Men nu ogsaa saa hurtigt som muligt tilbage til Genf og derfra over Marseille til Rom. Nu skal vi see hvormange Dage, jeg behøver

dertil. – Ganske uden Glæder var dog denne Dag ikke: foruden den lille Blomst, jeg tegnede, som med Rette her kaldes: Himmelblume, baade for sin Farve og sit Hjem, plukkede jeg deilige Martzvioler (den 2 July) vellugtende og ligesom vore i alle Maader. Og jeg gik, da vi vare komne •36• op i den høie, sterile Dal med sine Sneedriver, hvoraf jeg hyppigt spiiste, og glædede mig over den Høie lette Luft; saa deilig en Temperatur kan jeg ikke mindes at have fornummet andensteds; thi skjøndt det stærke Solskin saa var dog Luften saa lidet besværende, men vi vare ogsaa over Sneelinien. Iblandt de talløse Driver var een vældig, uhyre Sneemasse; men den var smudsig, og, hvad der forundrede mig: fuld af Stene. Min Fører sagde: at det var en Lavine; hvad til fulde forklarede denne underlige Udspækning med Stene. Et deiligt Ekko havde vi flere Steder, og da vi kom lavere: Græsplæner med det deiligste Hornqvæg ved rislende Bække, hvori de gik ud for Varmen. Men nu maa jeg nok afsted til Interlachen (entre les lacs?). –

•37•

Herfra viser Blümlisalp med sin Sneetop sig ganske deiligt. Ligesom ogsaa det Bjerg, hvorfra jeg med saa stor Qval er steget ned. Fra Gemmi saa jeg Matterhorn paa den anden Side af Wallis. – Det er modbydeligt her at see de mange Critinere, det er saa almindeligt, at denne Udvæxt synes at høre med til den menneskelige Skabning; dog maa jeg sige: at jeg er hidtil forskaaet for at see det i nogen høi Grad. – Jeg havde gjerne her gjort en Tegning af Blümlisalp, men man driver paa mig. –

Interlachen. Hotel zur Jungfrau.

Veien hertil var henrivende deilig. Dalen, hvori Kantersteg ligger er venlig og sluttet (naar jeg saae tilbage) af det prægtige Altels med sin brede Sneeflade. Blümlisalp viiste sig hele Veien smukt og snart fik jeg ogsaa Jomfruen at see. Hun var ikke som jeg havde tænkt mig: ganske sneebedækket; [overstreget: tvertimod] men •38• mange Steder stak Stenen frem, og den var rød; den deiligste Harmoni fremkom derved. Thuner Sø – ja jeg mangler Ord til at beskrive disse yndige Egne. De Mennesker jeg saa underveis leed jeg bedre, især Fruentimmerne, blandt hvilke jeg saae mange meget smukke. Flere af dem havde, som det forekom mig, alt et italiensk Anstrøg, saa grandiose saae de ud. Men da jeg ad den yndige Vei nærmede mig Interlachen og Solen stod lavt, da tittede paa eengang en Sneetop deiligt frem bag det nærmere Bjerg. Min Kudsk vidste ikke Navnet; men saasnart jeg var paa mit Værelse, hvorfra jeg seer den, da tegnede jeg straks et Udkast¹ af den med Vandfarve; Solen gik ned, og Billedet ligger ufuldendt for mig. Ved Theebordet spurgte jeg Kellneren, for dog at sige Noget, om Navnet paa denne Sneetop. Det er: die Jungfrau, lød Svaret. •39• Jeg blev uhyre glad, en herligere Overraskelse kunde jeg jo ikke i Øieblikket tænke mig. Kudskene havde bestemt benægtet: at man fra Interlachen kunde see Jomfruen, og sagt: at jeg for at opnaae det maatte gaa til Lauterbrunnen – og see! der

laae den i det rødgule Aftensolskin mod den pletfri blaa Luft. Jeg havde tegnet den, havde Billedet i min Bog, inden jeg vidste, at jeg eiede en Erindring om det Bjerg, som jeg barnagtigt nok, har kastet al min Kjærlighed paa, vist kun for Navnets Skyld, og saa fordi, jeg alt som Barn fik et Begreb om det af Baggesens Labyrint. Den Beskrivelse har jeg for længe siden glemt, men jeg er vis paa, at Indtrykket, Forestillingen, jeg har havt, er endnu tro og uforvansket. Maatte jeg da endnu til denne Glæde have den: at kunde fuldføre Tegningen imorgen, kun gjøre ganske lidt ved den med en Pen, da skal jeg aldrig klage over den- •40• ne Dags voldsomme Udgivter. Jeg har nu hørt saa meget tydsk, at jeg troer at turde gjøre en lille sproglig Bemærkning: at det smukkeste Tydsk tales i det nordlige Tydskland. Da jeg kom til det Schwabiske klang det for mig som om det var Nordmænd, der talte Tydsk, og her i Schweiz er Folkesproget afskyeligt. Jeg husker maaskee et par Sætninger saa nogenlunde: Das mist s'e mache' lasse' – Ja, Herr! ik will ehne glik zäge. (Das müssen sie machen lassen – og – Ja Herr! ich wille es ihnen gleich seigen). Hinterlache' (Interlachen) o s v. bestandig snapper de Endelsen bort.

– Schweitzerne, som jeg har fundet dem er et afskyeligt Folk, som jeg formoder, ødelagt ved de mange Reisende. Det første Ord de siger, er: Penge! det næste: Navnet paa et af deres himmelhøie Bjerge. Derpaa atter: Penge! Pfui! for en Nation, der paa den Maade bruger sit Fødelands Skjønhed – det •41• er det haardføre, gjæstfri, tarvelige, ærlige, fødelandselskende Bjergfolk, der for det øvrige Europa staaer i en saadan Glorie. Man kan dog hjemme hos os spørge om Vei eller bede om en Drik Vand uden strax at gribe i Lommen; det sidste forlanger jeg aldrig her uden at spørge, hvad det koster, og mere end een Gang har jeg maattet betale det, og hvad det Første angaaer, saa er Veiviseren en sand Blodigle, thi han nøies ikke med de ham efter Taxt bestemte 6 Francs om Dagen; han forlanger Fortæring, eller tager den, som min Fører idag uden videre af mine Levninger, Drikkepenge, Retourpenge osv. osv. – Mon der nu dog ikke skulde være kommet et Brev til mig, naar jeg atter naaer Genf. Min gamle Moder kan umuligt lade mig saalænge vente; bare jeg ikke har opgivet en for rundelig Tid, saa at flere Breve maaskee gaae reent tabte. – Hvilken underlig Dag det var: Sorrig og Glæde de vandred tilhobe.

¹ Den Kgl. Kobberstiksamling, KKSgb66.

Onsdag 2 Juli Schwarzbach 4/8 9 1/4

Jeg gik med min gamle Fører: Michel
Brümmen, 11 1/2 fra Leinhardt over Jern
en Passet her til; men det er gaaet mig
som det vilde gaa mange af mine
Lands mænd: Sprøget glipper, naar man
skal beskrive, hvad man ser i Schwart.
I Passet selv saae jeg tre over en Kløft
midt paa en ladt Flad en lille Altan,
men Ingen kunde, at have hørt: at Nogen
havde været der. En Stang hængt der
end, som sigtes at antyde, at man
er klarer det. Denne lille Blomst traf

Himmelblomst.

J. da jeg havde passeret de første
Ineedriver; den havde en Far
se som den reneste Ultramarine
og ved nogle Exemplarer tro
ed. jeg at bemærke Tendenti til en lignen
se Skjævhed i de enkelte Blade, som
hos Vinkæw.

4 1/2 Tærn - betalt. jeg i maison blanche i Leinhardt,
hvor Værten var en særdeles net Mand med
et ret meget cerligt Væsen.

7 Btz i Nært huse Schwarzbach: Brød Malt Smør.
Himmelblomster - les au cilles.

Kantensteg. cheval blanc.

Saa lad da her al min Flo Galde,
Der alt Lenge har samlet sig, strøm-
me ind. Allerede da jeg hørte opLage-
de, at de Herre, jeg i Indseeris havde
sejt Oplysning her, netop gjord. Sam-
me Tint som jeg, blev jeg lidt gal: Flo
sedet over, at de havde fortalt det, men
jeg troede mig med Hollænderen:
Saa drink ei min beer alen.
Jeg steg over Jemmi, men mærk
s. i Løbet af Dagen, at jeg fælt
Løst: at hvide Kne, hver Gang
jeg stegned ad Bakke. Jeg ansaa det
for ikke tydeligt; men da i hertil
steg med i et Par Timer, og jeg i intet
Tidst kunde give inden stærk Løst.
to, saa blev jeg lidt fortvivlet, og gav
at komme videre tilfæde, afske.
sigede min Fører og bestilte en
Vogn her. Men det var en Affaire,
som heres ordentlig. Førerne skul-

Vi have for en dag ————— 6 francs.
 og givet end en Paastand paa en
 Danceur for Petrus; han fik 3 francs.
 En Vogn kørte til Interlachen, 20 francs.
 og Midtens mad her koster — 2 francs.
 I Interlachen skal vi see for-
 færet; men det maa vi ikke: vi
 bliver sandelig pibet. Gud vi-
 se, hvor vore til Forventnin-
 gen. Min eneste, min jammer-
 lige Trøst er ellers: at vi dog en
 Dag: mit Liv har levet gentle
 menlike. Men vi gaa saa nær
 tyst som muntligt tilbage til Jern-
 og Løp over Marseille til Rom.
 Vi skal is over hvormange Dage,
 vi betvivle det. — Ganske i den
 Glæde var sy denne Dag ikke: for
 inden den lille Blomst, vi tegned,
 som med Jette her kaldes: Blimmel-
 blomst, haade for sin Farve og sit Blom,
 plukkede vi deilige Martz i aler (den 2. juli).
 celligende og ligesom vore i alle
 Maader. Og vi gik, da vi vore komne

op: den høie, sterile Dal med sine
Incedræue, hvoraf vi kjæmpigt, priis-
te, og glædede mig over den klæie
lette Luft; saa derlig en Temperatur
kan vi ikke minde at have førnæm-
met andet steds; vi kjendte det stærke
Solskin saa var den Luft saa lidt
besværende, men vi vare ynd-
over Lucerne. Skandet de tallose
Dræue var een veldig, i hvilken
Incedræue; men den var mind-
ig, og, hvad der forundrede mig;
fuld af Stene. Min Fæder sagde:
at det var en Lavine, hvad tilfæld
de forklarede denne underlige Ud-
spækkning med Stene. Et diktigt
Ekko havde vi flere Steder, og de
vi hørte Lavene: Græsplæner med
det derligste Klængue og med rinder.
de Berge, hvor de gik ind for Var-
men. Men vi maa vi end afstul
til Interlachen (evne les lacs?).

Hes fra vider Blimlis alp med sin
Læstap sig ganske seiligt. Lægen
saa det Bjerg, hvorfra j med saa
ster Gual er steget ned. Fra Gm-
mi saae j Matterhorn paa den
anden Side af Wallis. Det er
med bydeligt her at see de mange
Cristinere, det er saar almindeligt,
at denne Mieszt siger at hore
med til den menneskelige Skab-
ning; sy maa j sige: at j er lid-
til forskaaet for at see det; megen
her. — Sy havde gjerne her
gjort en Tegning af Blimlis alp,
men man skuer paa mig.

Unterbachan. Plate aus Gmptau.

Vien her til var herreivende seilig. De-
len, hvor Kantersteg ligger er seilig og
slutter (maasj saae tilhage) af det smukke
Altels med sin brede Sneeflade. Blim-
lis alp viste sig hele Vieu smukt og
smukt fik j ogsaa Jomfru at see.
Blim var ikke som j havde tænkt mig;
ganske smuk og seilig; frest med men

mange Steder stak Stener frem, og den
var rød; den deiligste Marmor var frem
kom. Dermed. Thüneren Lö- ja jeg mangler
Ondt til at beskrive disse yndige Egne.
De Mennesker jeg saa underveis leed
jeg kedse, især Fruentimmerne, blandt
hvilke jeg saa mange meget smukke.
Flere af dem havde, saam vel for mig,
mig, alt et italiensk Anstrøg, saa
grandiose saa de ind. Men da
jeg ad den yndige Vei nærmede mig
Interlachen og Salen stod laust, da
tittede paa een gang et Sneetop, dei-
ligt frem bag det nærmere Bjerg.
Min Kusk vidste ikke Navnet; men
saas snart jeg var paa mit Værelse,
hvorfra jeg saa den, da tegned jeg
strax et Udkast af den med Vand fer-
se; Salen gik ned, og Billedet ligesom
indfaldende for mig. Ved Thebordet
spurgte jeg Kellneren, for sig at sige
Noget, om Navnet paa denne Sne-
top. Det var: die Jüngfrau, det kvædet.

Jy blev virkelig glad, en ~~sa~~ herligere
Overraskelse kende j jo ikke: J:
Blikket tænke mig. Kuds her havde
bestemt benegtet: at man fra Inter
lathew kunde see Jomfruen, y sagte:
at j for at opnaae det maatte gaa
til Haunterbrunnen — y see! Der
laae den i det rød gule Aften solskin
med den plot fri, blaae Luft. Jy
haade tegnet den, haade Billedet i min
Bog, inden j vidste: at j siede en
Erindring om det Bjerg, som j barn
agtede nok, har kastet al min Kjerlighed
paa, iint kun for Navnets Skyld,
og saa fordi, j alt som Barn fik det
Begynd om det af Baggerens Labyrint.
Den Beskrivelse har j for længe siden
glemt, men j er is paa, at Indtryk
ket, Forestillingen, j har haadt, er
endnu tro y usvækket. Maatte
j da endnu til den Gode have den:
at kunne fuldføre Tegningen om i morgen,
kun jere ganske lidt med den med en
Pen, da skal j aldrig klage over den

ne dage valdsomme Udgrates.
Jy har nu hørt næmget Tydsk, at Jy
truer at turde gjøre en lille sproglig
Bemærkning: at det smukkeste Tydsk
tales i det nordlige Tydskland. Da
Jy kom til det Schwabiske klang det for
mig som om det var Nordmand, der tal-
te Tydsk, og her i Schweitz er Folke-
sproget afskyeligt. Jy tænker maaskee
et Par Sætninger saa nogenlunde:
Das müst sie mache' laßt!
Ja, bleib! ich will es ne glik säga.
(Das müßt sie machen lassen - y -
Ja bleib! ich will es ihnen gleich sagen).
Hinterlasse' (Interlassen) o s v.
bestandig snapper de Endelsen her.
— Schweitzerne, som Jy her finder
som er et afskyeligt Folk, som Jy for-
mader, vil sagt ved de mange Frisere.
Det første Ord de sige, er: Penge! det
næste: Næret paa et af deres Himmel
her's Bjerge. Derpaa atter: Penge!
Pfui! for en Nation, der paa den Maade
bringer sit Fædlands Thjensked - det

er det heerdepine, gjestfri, tarmelige,
ærlige, faste landselskende Bjergfolk;
der for det øvrige Europa staaer i en
saadan Glorie. Man kan dog kjennetage
her og spørge om Vei eller bide om en
Drik Vand inden opraf at gaae: Kom
men; det sidste forlanges i aldrig
her inden at spørge, hvad det koster, og me-
re end een Gang har i maattet betale det,
og hvad det Første angaaer, saa er
Veimærken en saan Blodigle, thi kan
mærkes: Men med de kan efter Tugt be-
stemte 6 Francs om Dagen; kan for-
lange Fortæring, eller tager den, som
min Fører i dog inden idere af mine
Læringer, Drickpenge, Retningspenge
o s v. o s v. — Men der nu dog ikke skal
s. mere hermed et Brev til mig, naar
i eller naaer Jernf. Min gamle Moder
kan nemlig lade mig saa længe
rente; kan i ikke har opgiut en for
rindelig T. d., saa at flere Breve
maaskee gaae reet tabte. — Klidthen
inderlig Dag det var: Lørrig og Gledet
D. vander til hobe.